

Szeretett Marosi Atya, kedves jó Lacink!

Ugye van közvetlen posta a mennyországba? Mert ezt a számunkat Neked szeretnénk először megmutatni. Az ötvenediket fennállásunk óta, — amit azonban már nem a Te fáradhatatlan gondos kezed küld szét a világ minden tájára. Igaz, Te nem tekintetted valami különös határkönyvnek ezt. Sohasem a múltba néztél, mindig a jelen és a jövő feladatai érdekelték. De azért bizonyára segítesz nekünk, ott a jó Isten közvetlen közelében, ahol — hisszük, reméljük — most vagy, hálát adni mindazért, amit ez a félszáz füzet magába zár. Legfőképpen Isten segítő kegyelméért. A derék munkatársak áldozatos fáradságáért. Olvasóink értékelő, bátorító szavaiért.

Egy kicsit azért csóválod a fejed. Hiszen a Te szívedhez (és igen sok olvasóhoz is) a papi nekrológok rovata állt legközelebb. És ez most hiányzik. De hát emlékszel, együtt beszéltük még meg, hogy ez a szám egy kicsit „rendhagyó“ lesz. Csak tanulmányok sora, mégpedig kivételesen nem egyetlen téma köré csoportosítva, hanem tarka változatosságban, mindarról, amit munkatársaink fontosnak éreznek. A beérkezett 16 kisebb-nagyobb cikket névsorba igazítva, munkaközösségünk képviselőiben szeretettel tesszük le olvasóink világra ágazó családjának asztalára, bízva abban, hogy ki-ki megleli a neki valót. És talán jó is, hogy most éppen így adódott. Mert a nekrológok élén Rólad kellene megemlékeznünk. És hogyan is férne egy búcsúztató keretébe az, ami Te voltál? ami nekünk voltál? ami mindnyájunknak voltál?

Ne vedd hát rossz néven nagy szerénységemben, ha most ez a szerkesztőségi bevezető Rólad fog szólni. Tartozunk vele azoknak, akik hosszú éveken át élvezték segítségedet, s többé-kevésbé ismeretlenül is szívükbe zártak. Életemben nem beszéltél magadról. Legalább haláloed után tudjanak egyetmást Rólad.

Mária nevenapján, szept. 12-én láttad meg a napvilágot, három fiútestvér közül középsőnek, 1913-ban Nagyváradon. A piaristáknál jártál középiskolába. Édesapád járásbíró volt. És bár életed utolsó négy évtizedében színét sem láthattad többé szép Erdélyországnak, szíved utolsó dobbanásáig hű fia maradtál. Erdélyi látogatónak kétszeres örömmel álltál szolgálatára, erdélyi származású levelezővel (pedig ugye, nem nagyon szeretted levelet írni?) lelkesen tárgyaltál közös ismerősökről, erdélyi paptestvér búcsúztatójának mindig „soron kívül“ kellett megjelenie. Amikor papságod 40 éves fordulóján örömet akartunk szerezni, a földrengés sújtotta erdélyi templomok újjáépítésére gyűjtött összeget adtuk át. És most arcodat, búcsúzó áldásodat a Somlyói Szűzanya képe vitte meg mindenfelé.

Háromtok közül kettőt papjának hívott meg Isten. Öcséddel együtt a szegedi egyházmegyei központi szemináriumban tanultál. 1932—37 között voltál ott, s tanáraid, de elsősorban spirituálisod, P. Hunya Dániel részéről életre szóló hatásokat vittél magaddal. Utolsó cikkedben, múlt karácsonyi számunkban Te magad emlékeztél erre. Akkor még nem sejtetted, mennyire nyomába fogsz lépni lelkivezetődnök. Egy kiemelkedő helyen működő paptestvér írta halálod után: „A maga módján spirituális volt a külföldön élő magyaroknak; ‚lelkiséget‘ köszönünk neki magyar nyelven a szó legjobb értelmében, amivel sokat adott papoknak és világiaknak, s ugyanakkor összefűző kötelék volt a hazával és az ottani papokkal.“

1937. máj. 2-án szentelt pappá Glattfelder püspök, 6-án mutattad be szülővárosodban első szentmisédet. Hogy milyen lelkülettel, arra talán a 40 éves jubileum emlékképének felirata világít vissza: „Testvérek, kérem imáitokat értünk papokért, hogy tudjunk értéket dolgozni, és azok legyünk, akikre nektek szüksége van“ (Sik Sándor). Meg végrendeleted kezdő mondata: „A jó Istennek teljes szívből köszönöm papi hivatásomat, és azt, hogy ebben mindhalálig megtartott.“

Káplánként Orosházára küldtek. Azután a váradi Szent József fiúotthon prefektusaként működöttél. A lánygimnáziumban hittant tanítottál. De jött a második világháború, s Te tábori lelkész lettél. 1942-től három évig voltál katonáiddal a fronton. Megmaradt püspököd lelkes dicsérete, hogy „van szeme is, szíve is, lelke is, kurázsija is!“ Hogy „szavalni, sőt nótázni is!“ tanítod a rád bizottakat, és hogy még lázasan is gondjukat viseled. Aztán előkerült a fiókból egy füzetke, szükséztű tábori napló a vérzivatar utolsó hónapjainak eseményeivel: „1944. júl. 20-án indulok Békéscsabáról Budapesten át a K. 108 tábori szám alá. A szervezésem alatt álló sarkadkeresztúri egyházközségtől búcsút veszek. Két hét múlva kész lenne az új kápolna — ezt már nem láthatom, mennem kell. Híveim egyelőre pap nélkül maradnak. Budapesten tudom meg, hogy rendeltetésem helye Körösmező 19. tábori kórház. Budapestre este 7 órakor érkezem meg. Egy óra múlva indul vonatomb a hadművelési területre. Telefonálok bátyámnak. Még ki tud jönni az állomásra, s egy negyedórát beszélgethetünk.“ — Fő munkád beteglátogatások és temetések; de közben „a vincés nővérekkel megbeszélem, hogy farsang vasárnapján hogyan szerezhetnének betegeinknek egy kis örömet. Kórteremről kórteremre előadják vidám darabjaikat, süteményt, bort, befőttet osztanak ki a sebesültek között.“ És jársz, egyre jársz az emberek után. „Vidékre akarok indulni. A nagy hófúvás miatt nem sikerül csak néhány kilométerre jutni. Vissza kell fordulni.“ — „Ölbőre megyek. Nagyobb részt gyalog teszem meg az utat.“

Egy-egy feljegyzésen át lelkedbe látunk: „Weibl Lipót örvezető meghal. Tüdőgyulladásban. Felesége mellette. Igazán szép halál. Isten aka-

ratában ennyire megnyugodott lelket sose láttam. Kár ezért az életért. Bevonulása után hideg pajtába helyezték el. Levverte lábáról a láz. Társai elmentek, ő 2 napig fekiüdt magára hagyatva. Nem lehetett megmen-teni. Még mindig több gondoskodás, szeretet kellene a tömeggel szemben.“

1944. szept. 24-én veszed hírét, hogy édesapád haldoklik. Kalandos utazással 27-én hajnalra érkezel meg, hogy még egyszer láthasd. „Csak édesapám sírjához mehetek ki.“

A háború vége itt Ausztriában talál embereiddel, akiket nem akarsz cserben hagyni. Országszerte látogatod, gondozod őket. 1949-től a Dráva menti Spittalban laksz; először még barakkban a többiekkel együtt, amint megörökítette egy-két kis fénykép. „Lelkesen, szívvel-lélekkel tördődött idegenbe került magyarjainkkal, kik számára ő nyújtotta az új hazában a biztonságot, lelki békét“ — írja valaki a sok közül. És hűséges jóbarátod Kanadából: „Még ide is ,kísértettem‘ 1949 nyara és 1950 karácsonya között. Laci nem jött, mondván: míg ott magyarok vannak, kitart mellettük.“

Azután jött az 1955-ös őszi papi lelkigyakorlat, ahol a Szentlélek a Te szívedbe súgta a gondolatot: tenni kellene valamit az itteni magyar papok, s rajtuk keresztül a magyarok érdekében.

És lassan, tapogatózva, majd fellendülve, kibontakozva kezdetét vette legigazibb Szolgálatod, életed nagy hivatása, amellyel lélekben eggyé öleltél minden magyart. Nehéz lenne erről többet mondani, mert ez már közös munka volt, és magáról nem szívesen beszél az ember.

Vallanak helyettünk az egyre érkező levelek:

„Munkássága folytán egy nagy családba gyűjtött össze bennünket, hogy mint élő kövek formáljuk Krisztus templomát.“

„Tág szívű és egyszerű volt, jóságos szeretettel hajolt le a nyomorékokhoz, kicsinyekhez.“ „Igazán egész életével gyakorolta a szolgáló szeretetet.“ „Hivatást, küldetést teljesített. Élte a Szolgálatot.“

„A Szolgálat kiadásával, annak minden nehézség közepette való megjelenésével, egészségének felőrléséig szolgálta a magyar papi lelkiség erősödését, táplálását és szeretetét. Azok közé tartozott, akik nem sokat beszéltek, hanem sokat dolgoztak.“

„Őt magát, az egyéniségét nem lehet pótolni, s munkáját is nehezen.“ „Istenszerető és a lelkeket segítő lelkülete áradt írásaiból, és sok papot és hívőt tett buzgóbbá.“

„A vendéglátásáról csak annyit, hogy úgy éreztem magam, mintha otthon lennék. Az otthonát pedig az ember nem szokta elfelejteni.“ „Rövid találkozásunk elég volt arra, hogy a szívembe zárjam. Imádkozni fogok érte — adjon neki az Úr örök nyugalmat és örök tevékenységet a Misztikus Testben!“

„Ismeretlenül is éreztük jósdgos lelkének varázsát.“ „Leveleinek so-
raiból éreztem szeretetét, és tudtam, hogy jó ember.“

De szereteted, segítő készséged nem korlátozódott honfitársaidra. Szívesen vállaltál kisegítést, gyóntatást, beteg paptestvér helyettesítését. Sokszor mondtad a 1/2 6-os korai misét a kórházi nővéreknél. Mindvégig elég nehezen birkóztál a némettel. Mégis haláloz után egy környékbeli osztrák híved levelet küldött be az egyházmegyei újságnak, amelyben „igen mélyértelmű és érthető“ prédikációdat dicsérte emberi szeretetreméltóságod mellett. A szív nyelvét mindenki megérti. Búcsúztatásodra megtelt városod nagy plébániatemploma. Harminckét év alatt sok ember megismert, és mindegyik megszeretett.

Hányszor biztattunk, hogy kiméld jobban magad, menj legalább évenként néhány heti szabadságra! De Te nem ismertél pihenést. Legföljebb néhány napig kedves kegyhelyeden, Máriacellban, jóbarátokkal beszélgetve, a Szűzanya előtt fohászkodva. Nagyon szeretted őt és Jézus Szívét. Halálozban is ott akartál pihenni. És temetési misédben a jelenlevő papokkal a Jézus Szíve-felajánlást imádkoztuk el.

Az utóbbi években már gyakran voltál fáradt, bajlódttál a gyomroddal, egy-egy hetekig húzott influenzával. Aztán a szív is kezdett makrancoskodni. Az idei tél végén állapotod aggasztóvá vált. Február végén kórházba kerültél Klagenfurtba. Az orvosnak gondot okozott, hogy a szíved túl nagy. (Eddig csak lelki értelemben tudtuk ezt!) De a kezelés eredményével meg volt elégedve: hazamehettél. Egy héten belül mentő hozott be újra: agyembóliával. Paptestvéred elhívta a kórházlelkészt a szentkenettel. Nagy gyengeséged ellenére erőteljes hangon mondtad: „Köszönöm mindazt, amit értem tettél!“ Utolsó napodon még tiszta öntudattal fogadtad reggel legjobb barátodat. A rövid látogatás kimerített: utána elaludtál. És úgy látszik, a halál — amelytől féltél, mint mindannyian — így jött el érted: kíméletes csendességgel, míg végül éjjel fél kettőkor a megfáradt szív is utolsót dobbant: Isten a kezébe vette.

Amikor a máriacelli templomból a temetőbe indultunk, koporsód megállt a Mária-oltár előtt, és mi a Salve Reginát énekeltük. Ezek a szavak virrasztanak most sírod fölött is. Jobbra a kis temetőkőpolna, balra a papi strom között a Tied, a falban egy táblára vésve ennek az imának a vége: „Mutasd meg nekünk Jézust . . .“

Egyszerű, kitartó, igaz ember voltál. Jó magyar ember. Szeretted a kedélyes beszélgetést, a vidám társaságot, a vendéget, a fehér asztalt, a nótázást. Tudtál heves és hirtelen lenni, s nem resteltél elérzékenyedni. Legfőképpen pedig jó voltál. Nagyon, nagyon jó.

Voltál? Most is az vagy!

Egy szűkebb hazádbéli írta haláloz után: „Többé nem is fog senki már ott úgy szeretni!“

Segíts nekünk, hogy legalább ezt az egyet megcáfolhassuk.